

JOURNAL OF FUNDAMENTAL STUDIES

ЖУРНАЛ ФУНДАМЕНТАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ
ФУНДАМЕНТАЛ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

VOLUME II | ISSUE 2 | FEBRUARY | 2024

ISSN: 2181-4031

Available online at www.imfaktor.com

ISSN: 2181-4031
DOI Journal 10.56017/2181-4031

ФУНДАМЕНТАЛ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

II-ЖИЛД, 2-СОН

ЖУРНАЛ ФУНДАМЕНТАЛЬНЫ ИССЛЕДОВАНИЙ

ТОМ- II, НОМЕР-2

JOURNAL OF FUNDAMENTAL STUDIES

VOLUME-II, ISSUE-2

ТОШКЕНТ – 2024

ФУНДАМЕНТАЛ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ ФУНДАМЕНТАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ | JOURNAL OF FUNDAMENTAL STUDIES

№ 2 (2024) DOI <http://dx.doi.org/10.56017/2181-4031-2024-2>

Бош муҳаррир:

Тураев Б.

– фалсафа фанлари доктори, профессор

Масъул муҳаррир:

Расулова Д.

– иқтисодиёт фанлари доктори, доцент

Таҳририят аъзолари:

1. Каримов Б. – тарих фанлари номзоди, доцент
2. Ходжаметова Гулчира Илишевна – тарих фанлари номзоди, профессор
3. Ҳайдаров Ўрал Ахмадович – иқтисодиёт ф.б.ф.д (PhD), доцент
4. Мусаев Джамалиддин Камалович – юридик ф.б.ф.д (PhD), доцент
5. Жамолдинов Хумоюн Бахтиёрбек ўғли – юридик ф.б.ф.д (PhD), доцент в.б
6. Узакова Зарина Фуркатовна – социология ф.б.ф.д (PhD), доцент
7. Мамадияров Дилшод Уралович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент
8. Тўраев Шавкат Нишонович – фалсафа фанлари номзоди, доцент
9. Бердиева Гулмира Аминовна – тарих фанлари номзоди
10. Гаипов Жасур Бахром ўғли – иқтисодиёт ф.б.ф.д (PhD)
11. Сохибова Лола Жонибоевна – фалсафа ф.б.ф.д (PhD)
12. Шарипов Дилшод Бахшиллоевич – сиёсатшунос, эксперт
13. Содиржонов Мухриддин
Махамадаминович – социология ф.б.ф.д (PhD)
14. Саттаров Дилшод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент
15. Турақулов Акмалжон Анварович – фалсафа ф.б.ф.д (PhD)
16. Каримов Бозарқул Худдайбердиевич – фалсафа фанлари номзоди

“Фундаментал тадқиқотлар” илмий-амалий журнали 2022 йил 22 декабрь куни № 054837-сонли гувоҳнома билан оммавий ахборот воситаси сифатида давлат рўйхатидан ўтказилган.

Мазкур журнал 6 та халқаро маълумотлар базаларида индексланган бўлиб, жорий йил учун UIF 2023 = 7.5 “импакт-фактор” кўрсаткичига эга.

Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги ҳузуридаги Олий аттестация комиссиясининг 2023 йил 24 июлдаги 01-02/1199-сонли хатига мувофиқ ушбу журналда чоп этилган мақолалар хорижий мақолалар сифатида тан олинади.

Саҳифаловчи\Page Maker\Верстка: Абдураҳмон Хасанов

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳар, Учтепа тумани, “Ватан” МФЙ, Чилонзор 24-мавзеси, 2/27-уй. Почта индекси 100152. Веб-сайт: www.imfaktor.uz/com

Телефон номер: +99894-410 11 55, **E-mail:** tahririyat@imfaktor.uz

© “ИМФАКТОР Pages” илмий нашриёти, 2023 йил.

© Муаллифлар жамоаси, 2023 йил.

ФУНДАМЕНТАЛ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ ФУНДАМЕНТАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ | JOURNAL OF FUNDAMENTAL STUDIES

TUXTASINOV Nurillo Ismoiljon o'g'li

Toshkent davlat yuridik universiteti

"Davlat boshqaruvi kafedrası"

o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10671743>

AQSHNING YETAKCHI KOMPANIYALARIDAGI ZAMONAVIY BOSHQARUV TIZIMI

ANNOTATSIYA

Hozirgi kunda muvaffaqiyatli kompaniyalar raqobatbardoshligining asosiy omili zamonaviy boshqaruv tizimi hisoblanadi.

Ushbu maqola AQShning yetakchi kompaniyalaridagi zamonaviy boshqaruv tizimini tadqiq qilishga qaratilgan. Maqolada Qo'shma Shtatlardagi menejment tarixi va sohani rivojlantirishga katta hissa qo'shgan ko'plab amerikalik olimlarning ilmiy ishlari o'rganilgan. Shuningdek, Amerika boshqaruv tizimining asosiy tushunchalari ochib berilgan. G'arb boshqaruvining afzalliklari va kamchiliklari haqida ham so'z yuritilgan. Ish AQShning bir qancha yetakchi kompaniyalari faoliyatini tahlil qiladi. Ushbu kompaniyalarni tadqiq qilish uchun case-study usulidan foydalanilgan.

Tadqiqot muallifi AQSh boshqaruv tizimini yaxshilashi mumkin bo'lgan (tadqiqot asosida) ba'zi tavsiyalar berib o'tgan.

Kalit so'zlar: boshqariladigan tashkilot, Amerika tizimi, boshqaruv tizimi, AQSH, amerikalik mualliflar, adabiyot, davlat muassasasi, mahalliy biznes.

СОВРЕМЕННАЯ СИСТЕМА УПРАВЛЕНИЯ В ВЕДУЩИХ АМЕРИКАНСКИХ КОМПАНИЯХ

АННОТАЦИЯ

На современном этапе эффективная система управления является ключевым фактором конкурентоспособности современных успешных компаний.

Данная статья посвящена исследованию американской системы управления. В статье рассматривается история управленческой мысли в США. Большое внимание было уделено изучению (анализ) работ многих американских ученых, работы которых внесли значительный вклад в развитие глобального менеджмента. В статье также раскрыта основная концепция американской системы управления. Говорится о преимуществах и недостатках западного менеджмента. В статье анализируются несколько ведущих компаний США и выявляются их особенности. Для сравнения этих компаний был использован метод тематического исследования.

Изучено место отдельного сотрудника в структуре деловых отношений. Автор исследования дал некоторые рекомендации (на основе исследования), которые могут улучшить систему управления в США.

Ключевые слова: управляемая организация, американская система, система управления, США, американские авторы, литература, государственный институт, отечественный бизнес.

MODERN MANAGEMENT SYSTEM IN LEADING AMERICAN COMPANIES

ANNOTATION

At the present stage an effective management system is a key factor of a competitive ability of modern successful companies.

This paper focuses on researching of an American administration system. The paper examines the history of management thought in the United States. Much attention was given to analyzing of many American scientists which works have made significant contribution in the development of a global management. The paper also reveals the basic concept of the American management system. It is spoken about the advantages and disadvantages of western management. Paper analyses several leading U.S. companies and finds special features of them. It was used the case-study method to compare these companies.

It was studied about a role of a single employee in the structure of the business relationships. Author of a study made some recommendations (on the research basis) that can improve U.S. management system.

Keywords: managed organization, American system, management system, the United States, American authors, literature, public institution, domestic business.

Ilmiy ish mavzusi Amerika tashkilotini boshqarish tizimiga asoslanadi. Bu ish juda dolzarb. 21-asr jamiyatining asoslaridan biri bu boshqariladigan tashkilot bo'lib, uni davlat instituti sifatida ko'rib chiqish kerak. Uning asosiy vazifasi muayyan maqsadlar va natijalarga erishishdir va bu vakolatli boshqaruv tufayli mumkin. Qo'shma Shtatlardagi menejment va boshqaruv tizimi dunyodagi eng samarali tizimlardan biri sifatida tan olingan.

Menejment bilan bog'liq bo'lgan adabiyotlar, darsliklar, aksariyat hollarda amerikalik mualliflar tomonidan yoki Amerika modeli asosida yozilganligi bunga misol bo'la oladi. Rossiyaning zamonaviy jahon bozoriga jadal o'tishi sharoitida u o'zining raqobatbardosh ustunliklarini aniqlashi va oshirishi kerak. Shu sababli, mahalliy biznes va davlat sektori kompaniya resurslarini boshqarishning samarali tizimiga muhtoj. Bu o'z navbatida g'arblik hamkasblar tajribasini o'rganishni taqazo qiladi.

Maqolada Amerika boshqaruv tizimining samaradorligi muammosi ko'tarilgan. Muallif savolga javob topishga harakat qiladi: Amerika boshqaruv tizimining yuqori mahsuldorligi va samaradorligining sababi nimada? Ushbu ilmiy ishning o'rganish obyekti boshqaruv va boshqaruv tizimidir. Tadqiqot mavzusi Amerika tashkilotlaridagi menejmentdir. Tadqiqotning maqsadi Amerika menejmentining raqobatdosh ustunliklarini aniqlash va tahlil qilishdir. Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar kun tartibida turadi:

Amerika menejmentining kuchli va zaif tomonlarini aniqlash va tahlil qilish. O'rganilgan materialga asoslanib, AQSH kompaniyalari va boshqa global tashkilotlarda boshqaruv tizimini takomillashtirish bo'yicha tavsiyalarni shakllantirish.

Amerika Qo'shma Shtatlari nisbatan yosh davlat bo'lishiga qaramay, boshqaruv tizimi boy tarixga ega. Ammo qisqa vaqt ichida Amerika jahon iqtisodiy yetakchi davlatlari qatoriga kirishga muvaffaq bo'ldi [1, 2].

Amerika menejment modelida boshqaruv muvaffaqiyatining asosiy sabablarini tushunish uchun uning shakllanishi va boshqaruv tafakkuri evolyutsiyasi tarixiga murojaat qilish kerak, uning asosiy vazifasi bozor tizimida tashkilotlarni boshqarish usullarini ishlab chiqish edi.

Ilmiy boshqaruv maktabi. Bu maktabning asoschisi F. Teylor edi. Uning ko'zga ko'ringan vakillari ham G. Emerson, G. Ford, F. Gilbret, G. Ganttdir.

Uning nazariyasi bir qator prinsiplarga asoslanadi:

- 1) Mehnatni adolatli tashkil etish;
- 2) Tashkilot tuzilmasini muvofiqlashtirish;
- 3) Ijroiya va boshqaruv funksiyalarini ajratish.

Bu nazariya faoliyatining muhim jihati ma'lum qonuniyatlar va tamoyillarga asoslangan fanni qo'llashdir [3, B.439-445].

Ma'muriy boshqaruv maktabi. Uning asoschisi – A. Fayol. Olimning asosiy vazifasi kompaniya yoki tashkilotning ma'muriy boshqaruviga yondashuvni tizimlashtirish edi. Uning xizmati ham menejer obrazini yaratish va nafaqat oddiy ishchilar, balki menejerlar faoliyatini ham muvofiqlashtirish zarurligini asoslashdir [3, B.454-458].

Inson resurslari maktabi. Nazariya vakillari M.Follett, E.Mayo, F.Gersberglardir. Menejment nazariyasiga ko'ra, bu ta'limot konsepsiyasida tashkilot ijtimoiy institut sifatida ham ko'rib chiqilishi kerak (bu boshqaruvning klassik maktablarida e'tiborga olinmagan). Tashkilot ichidagi norasmiy aloqalar rasmiy aloqalar kabi muhimdir. Inson resurslari samaradorligini oshirishga xodimlarning qobiliyatlarini rivojlantirish, ularning xilma-xil ehtiyojlarini qondirish, boshqaruvni demokratlashtirish, insoniy xulq-atvor fanlarini ishchilarga tatbiq etish orqali erishish mumkin [3, B.461-470].

Ta'kidlash joizki, Amerikadagi mavjud boshqaruv tizimi juda samarali. Bu mamlakat iqtisodiyotining umumiy darajasini, tadbirkorlik va biznesning jahon bozorida qanchalik rivojlanganligini isbotlaydi. Ko'pgina Amerika kompaniyalari o'z sohalarida yetakchi hisoblanadi.

Ammo Osiyo biznesining jadal rivojlanishi davlatning jahon bozoridagi keyingi yetakchiligiga tahdid solmoqda. Qattiq raqobat global biznesni o'z oldiga ulkan maqsadlar qo'yishga va uni boshqarish sifatini doimiy ravishda yaxshilashga majbur qilmoqda.

Xulosa qilish kerakki, o'zlarining yetakchi mavqeini saqlab qolish uchun G'arb kompaniyalari tashkilotning yangilangan strategiyasiga amal qilishlari kerak. Korxonani axborot bilan ta'minlashga yangicha yondashuvni ta'minlashi zarur. Bundan tashqari, biznesni bosqichma-bosqich "insoniytirish" haqiqati ham muhim ahamiyatga ega. Chunki zamonaviy dunyoda axloqiy tamoyillar tobora qadrlil bo'lib bormoqda.

ИҚИБОСЛАР. СНОСКИ. REFERENCES.

1. Peters T., Waterman R. V. The Quest for Perfection. Lessons from the most successful companies in America //M.: Publishing House "Williams". - 2005. - S. 334.
2. Social theory and social structure / Robert Merton. - M.: AST: AST MOSCOW: GUARDIAN, 2006. 3
3. Marshev V.I. History of managerial thought: Textbook.- M.: Infra-M, 2005.- 731s.
4. Korniliev K. G. Enterprise of the future: results of a global study by IBM // Russian Journal of Management. - 2009. - T. 7. - No. 1. - S. 149-178 5
5. O'g'li, T. N. I. (2022). STRATEGY OF GREAT LEADERSHIP IN RUSSIAN COMPANIES. American Journal of Pedagogical and Educational Research,5, 1-3.

ISSN: 2181-4031
DOI Journal 10.56017/2181-4031

ФУНДАМЕНТАЛ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

II-ЖИЛД, 2-СОН

ЖУРНАЛ ФУНДАМЕНТАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ

ТОМ-II, НОМЕР-2

JOURNAL OF FUNDAMENTAL STUDIES

VOLUME-II, ISSUE-2

«Фундаментал тадқиқотлар» электрон журнали 2022 йил 22 декабрь куни № 054837-сонли гувоҳнома билан оммавий ахборот воситаси сифатида давлат рўйхатидан ўтказилган.

Муассис: «IMFAKTOR Pages» масъулияти чекланган жамияти.

Таҳририят манзили: 100152, Тошкент шаҳри, Учтепа тумани, “Ватан” МФЙ, Чилонзор 24-мавзеси, 2-уй.

Телефон номер: +99894-410 11 55

Эл. почта: tahririyat@imfaktor.uz

Веб-сайт: www.imfaktor.uz